

Zwitserland: interessante duale aanpak Inbreng werkveld met 'branche courses' voor de actuele, gewenste competenties

➤ Inleiding

Begin mei is een kleine Nederlandse delegatie naar Zwitserland afgereisd om ter plekke kennis te nemen van het onderwijsstelsel aldaar en in de invulling van het duale systeem voor het secundair beroepsonderwijs maar ook te vinden op de niveaus 5 en hoger – buiten het hoger onderwijs weliswaar. Er is overlegd met de landelijke organisatie die voor die aanpak zorgdraagt en met het ministerie dat dit allemaal bevordert, met inbreng van de 'kantons'. Tevens zijn twee Berufsfachschule¹ bezocht, om te horen en te zien hoe dit allemaal in de praktijk uitwerkt.

In een van de volgende nieuwsbrieven zal hiervan verslag worden gedaan. In dit PamflAd wordt alvast kort ingegaan op de wijze waarop de programma's worden ingevuld, met een nadrukkelijke betrokkenheid van het werkveld op een specifieke wijze. Die aanpak kan voor de Ad-opleidingen bij ons een interessante optie zijn, om de samenwerking tussen onderwijs en werkveld een structuur te geven.

➤ Duaal in Zwitserland

Het duale systeem bestaat in Zwitserland al zo lang dat niemand meer zich in dat land afvraagt of het wel een goede aanpak is. De status ervan wordt nauwelijks betwist door degenen die een beroepsopleiding willen volgen (VET en wat wij mbo noemen). Daarom is het doen van zo'n traject een stuk aantrekkelijker dan hier, ook al is de maatschappelijke druk op jongeren om naar het hoger onderwijs te gaan aldaar aanwezig en groeiende.

Beroepsorganisaties

Bij de vormgeving van de duale programma's zijn de (erkende) beroepsorganisaties nadrukkelijk betrokken. Dat is volkomen logisch omdat een bedrijf als een private partij werkplekken, dus de banen, ter beschikking stelt, het salaris betaalt, zorgt voor de tijd om lessen op school te volgen en rekening houdt met alle andere omstandigheden om de student de gelegenheid te bieden een formeel diploma te laten behalen.

Branche-cursussen

Deze betrokkenheid, met een vorm van maatschappelijk en economisch eigenbelang, betekent dat de beroepsorganisaties ook tijdens de studie willen zorgen voor een actuele invulling van een deel van het programma. Dat gebeurt door als de branche (bedrijfstak) herkenbare eigen cursussen en korte opleidingen kent en verzorgt, daarvan een aantal in het programma op te nemen.

Daarmee kunnen actuele ontwikkelingen worden afgedekt door in die 'branche courses' allerlei competenties op te nemen die de afgestudeerde als beginnend beroepsbeoefenaar een goede start meegeeft. Deze cursussen worden (uiteraard) gegeven door dezelfde organisaties die dat doen voor werkenden als een vorm van bijscholing.

¹ We gebruiken hier de Duitse naam. In het Frans is het Ecole Professionnel. In het Engels wordt de naam Vocational School gehanteerd. Het betreft de niveaus tot en met 4. Als het evenwel om de niveaus 5 en hoger gaat, wordt als Engelse naam gehanteerd: College of Higher Education, en wordt het onderwijs aangeduid met Professional Education. Deze twee onderwijsvormen kunnen in eenzelfde instelling worden gecombineerd. In het nummer over het bezoek komen we hier nader op terug.

Opzet programma

Dat wil zeggen dat een duaal programma – in Zwitserland een ‘apprenticeship’ genoemd, gelet op de internationale herkenbaarheid – de volgende componenten zitten:

- Werken bij een bedrijf of organisatie (dus de private partner)
- Onderwijs op een schoollocatie (door de overheid bekostigd)
- Branche-cursussen (combinatie van bekostigd en privaot).

In Zwitserland geldt dit nadrukkelijk voor de duale opleidingen, om bedrijven een duidelijke plek te geven in het onderwijs, met een wederzijds belang. Maar het is voorstelbaar om die insteek ook bij voltijdse opleidingen te hanteren, zeker waar het werkveld van oudsher gebruikmaakt van scholingstrajecten voor werkenden, af te sluiten met een branche-certificaat.

Tevens wordt hiermee voor werkenden die een formeel diploma op een hoger niveau willen behalen de weg vrijgemaakt om vrijstellingen te verwerven voor het betreffende programma. Ze kunnen ook een compactere leerweg volgen, gelet op de zaken die op de werkvloer zijn te doen.

➤ **Opmerkelijk**

Toch nog even een opmerkelijke constatering bij het bezoek aan de Hotelfachschule in Thun. Men biedt Professional Education aan, dus opleidingen die boven niveau 4 uitstijgen, in het verlengde van het beroepsonderwijs. De driejarige studie kan op niveau 6 van het Swiss Qualifications Framework worden geplaatst. Maar het mag geen Bachelor zijn, want die graad is nu eenmaal voorbehouden aan instellingen voor hoger onderwijs (hogescholen en universiteiten).

Dat heeft bepaalde consequenties. Gediplomeerden die naar de wereldwijd erkende Hotelmanagementschool in Lausanne (École hôtelière de Lausanne) gaan, moeten aldaar een extra jaar doen om de Bachelorgraad te verwerven. Echter, gaat hij of zij naar Canada naar een dergelijke universiteit of hogeschool, kan direct met de Master worden begonnen.

Wat zegt dit als zodanig over de betrokken opleidingen qua inhoud en vooral niveau? En de status ervan over en weer? Om over te na te denken als er internationale samenwerking nodig is, ‘all over the world’.